Grontmij Nederland B.V.

Zuid
Locaties: Eindhoven,
Middelburg, Roermond,
Roosendaal

Grontmij | Groen-planning

Groen-planning Maastricht BV
Markt 10
6231 LS Meerssen
T 043 32 54 038
F 043 32 11 834
info@groenplanning.nl

Consortium Grensmaas
t.a.v. de heren M. van der Zee en K. Moree
Postbus 36
6120 AA BORN

Plaats
Meerssen, 2 augustus 2010

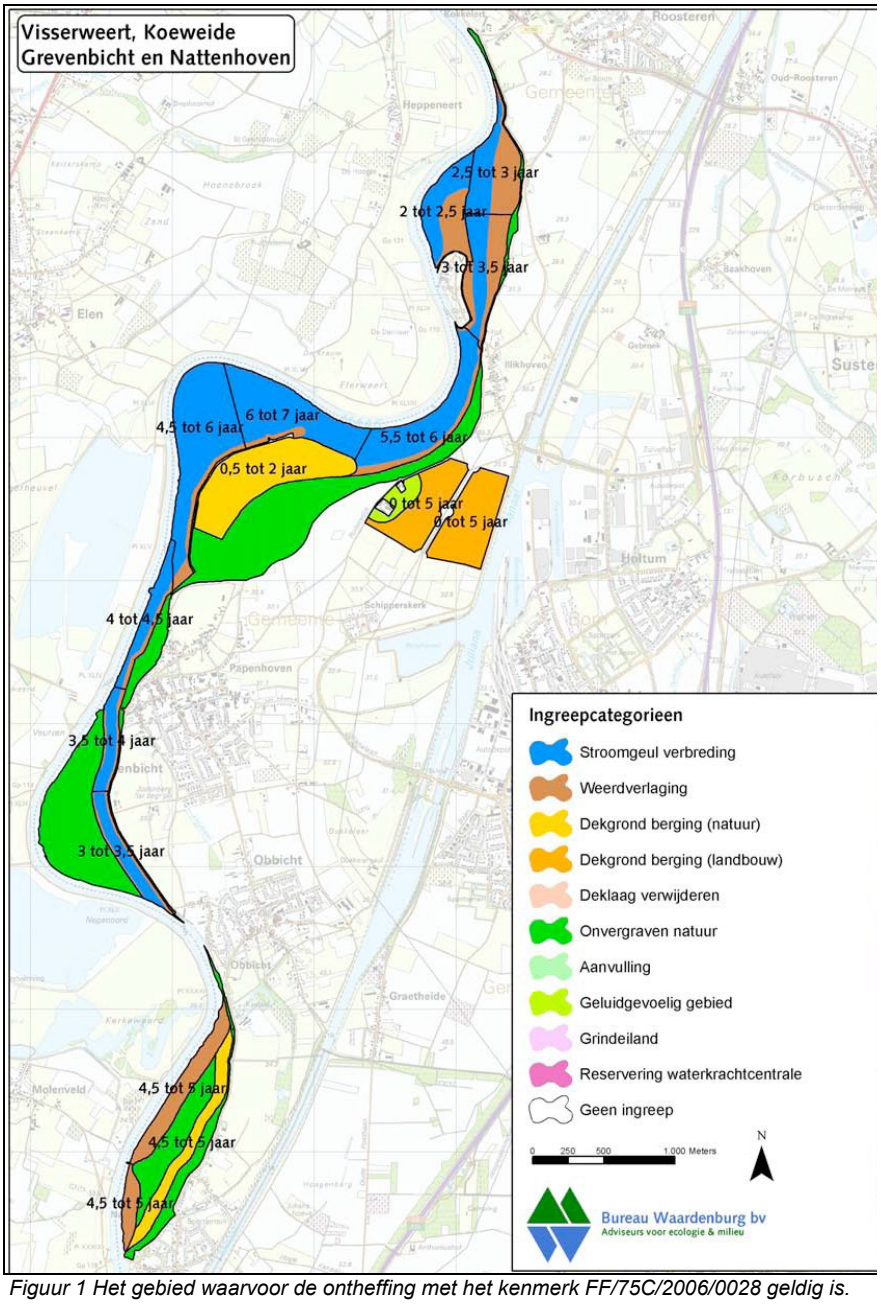
Betreft:
Quickscan flora en fauna Grensmaas Cluster Nattenhoven – Grevenbicht – Koeweide - Visserweert, onderdeel Koeweide definitieve versie

Grontmij Nederland B.V.
Statutair gevestigd te
De Bilt
Handelsregister 30129769

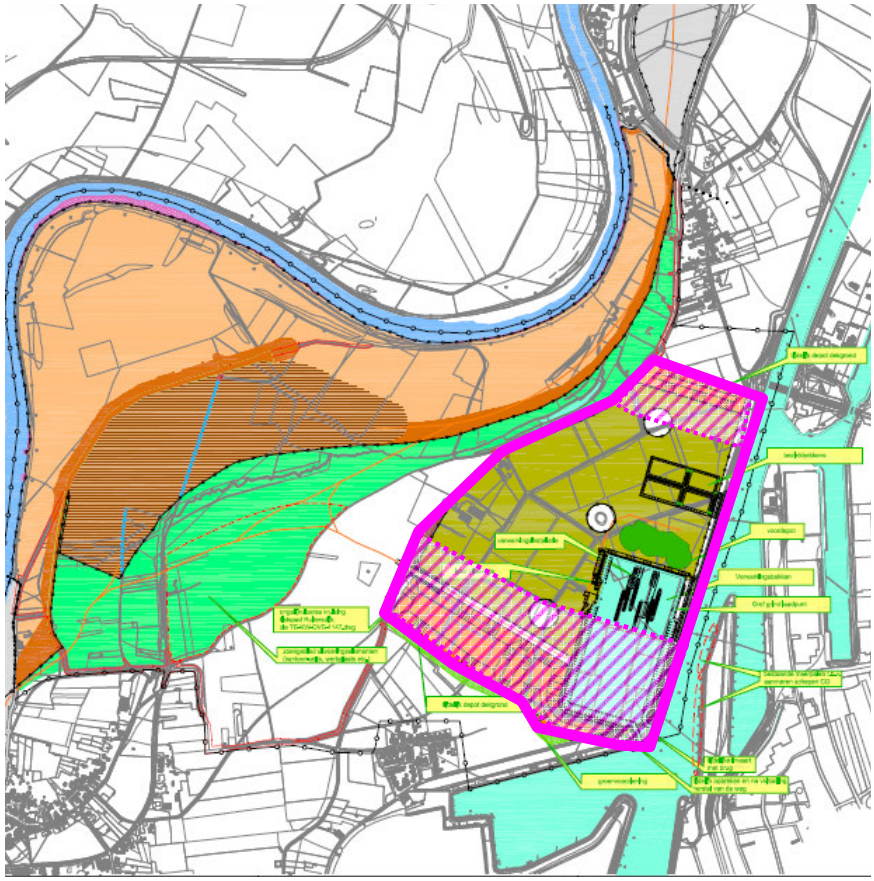
1 Aanleiding

Bij de besluit van d.d. 31 oktober 2006 met het kenmerk FF/75C/2006/0028 heeft de minister van LNV aan het Consortium Grensmaas BV een ontheffing verleend in het kader van de Flora- en faunawet voor de uitvoering van werkzaamheden in het Grensmaasgebied cluster Nattenhoven – Grevenbicht – Koeweide - Visserweert. De soorten waarvoor ontheffing is verkregen zijn Rapunzelklokje, Wilde marjolein, Groene specht, Oeverzwaluw, Patrijs en Steenuil. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het gebied weergegeven in figuur 1. Aan de ontheffing zijn voorwaarden verbonden. Eén van deze voorwaarden is het opstellen van een ecologisch werkprotocol welke twee maanden voorafgaand de werkzaamheden op genoemde locaties dient te zijn voorgelegd aan het Ministerie van LNV.

Op 14 december 2009 heeft overleg plaatsgevonden tussen de heer van der Zee namens het Consortium Grensmaas en de heren Bonder en Van Ark namens Groenplanning inzake de start van de werkzaamheden in genoemd cluster. Het Consortium Grensmaas is voornemens om in 2013 te starten met de voorbereidende werkzaamheden op de Grensmaaslocatie Koeweide. Tot de voorbereidende werkzaamheden behoren bijvoorbeeld het verwijderen van beplantingen en dekgrond of het aanleggen van werkwegen, gronddepots en het verwerkingsbekken. Tevens is men voornemens de begrenzing van de dekgrondberging te wijzigen. Dit gebied dient daartoe aan de zuid- en noordkant te worden uitgebreid. Aan Groenplanning is verzocht te beoordelen in hoeverre deze uitbreiding consequenties heeft op de voorliggende ontheffing. Voor de goede orde zij dat in 2011 wordt gestart met een actualisatie van het onderzoek naar de beschermde flora en fauna voor het cluster Nattenhoven – Grevenbicht – Koeweide – Visserweert. Dit in verband met onder andere het opstellen van het ecologisch werkprotocol.

Figuur 1 Het gebied waarvoor de ontheffing met het kenmerk FF/75C/2006/0028 geldig is.

Figuur 2 De locatie Koeweide met de begrenzing van de dekgrondberging (paars omlijnd) de geplande wijziging van de begrenzing van de dekgrondberging (paars gearceerd).

2 Resultaten quickscan

2.1 Flora- en faunawet

De ontheffing met het kenmerk FF/75C/2006/0028 is geldig tot en met 31 december 2012. De start van het grondverzet is gepland vanaf 2013. Dit betekent dat de ontheffing dient te worden verlengd.

De uitbreiding van de dekgrondberging bevindt zich buiten het gebied waarvoor de ontheffing geldig is. Bij de verlenging van de ontheffing dient tevens deze aanpassing van de begrenzing te worden meegenomen. Wanneer men als gevolg van de geplande werkzaamheden in overtreding zou kunnen geraken met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, dan dient men een nieuwe ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV aan te vragen. Dit dient te gebeuren voor verstoring nesten van vogels in de categorieën 1 t/m 4 en in bepaalde gevallen ook voor categorie 5 alsmede voor soorten beschermd in het beschermingsregime Flora- en faunawet tabel 2 en 3.

2.2 Flora en fauna van de dekgrondberging

De dekgrondberging en haar uitbreiding bestaat uit agrarisch gebied met braakliggend terrein, akkerbouw en grasland. De akkerbouw bestaat uit voornamelijk maïs, bieten. In dit gebied liggen een aantal onverharde wegen. Tevens wordt het gebied doorkruist door een hoogspanningsleiding.

Foto 1 Situatie van een deel van de locatie waar de dekgrondberging zal worden gerealiseerd.

In 2004 is door de bureaus Groenplanning en Waardenburg een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd. Voor de hier aangetroffen soort is ontheffing verkregen, namelijk de Patrijs. Echter, als gevolg van een wijziging in de interpretatie van de Flora- en faunawet is de lijst met vogels waarvan het nest jaarrond is beschermd gewijzigd. Dit betekent dat de huidige ontheffing hierop moeten worden geactualiseerd.

In de jaren 2005, 2006 en 2009 zijn een aantal percelen ter plaatse van de dekgrondberging geïnventariseerd door Groenplanning. Enkele van deze percelen bevinden zich ter plaatse van de geplande uitbreiding. Het gehele gebied van de dekgrondberging en de geplande uitbreiding is onderzocht door de provincie Limburg op broedvogels en planten. Uit dit onderzoek blijkt het volgende:

- In 2006 is de Maretak aangetroffen door Groenplanning (foto 1) ter plaatse waar de huidige dekgrondberging is gepland. Deze soort is beschermd in de beschermingsregime tabel 2 van de Flora- en faunawet. Voor deze soort is nog geen ontheffing verkregen.
- In 2008 is door de provincie Limburg het Rapunzelklokje aangetroffen op de kade langs het Julianakanaal waar de invaart van de haven wordt aangelegd ter plaatse van de uitbreiding van de dekgrondberging. Deze soort is beschermd in de beschermingsregime tabel 2 van de Flora- en faunawet. Voor deze soort is ontheffing verkregen, doch de soort staat buiten het gebied waarvoor de ontheffing geldig is.

Bij de uitvoering van de werken zal men de groeiplaatsen van genoemde planten verstoren en zal men in overtreding geraken met artikel 8 van de Flora- en faunawet, tenzij deze planten tijdig worden verplant onder begeleiding van een gekwalificeerde ecoloog. Dan kan binnen de kaders van artikel 13 lid 1 worden gewerkt.

Foto 2 Bovenste foto: in de boom bevindt zich een Maretak (beschermingsregime tabel 2). Onderste foto: het Rapunzelklokje (beschermingsregime tabel 2).

Naast deze soorten zijn voorts nog broedvogels van agrarisch gebied als Patrijs, Kievit, Scholekster, Gele kwikstaart en Veldleeuwerik aangetroffen. Daarnaast is een foeragerende Torenvalk waargenomen. De zoogdierenfauna bestaat uit Mol, Woelrat en Haas. In de wegbermen zijn planten aangetroffen als Grasklokje, Beemdkroon, Wilde peen, Knoopkruid, Geel walstro en dergelijke.

Delen van de geplande uitbreiding van de dekgrondberging is onderzocht op flora en fauna door Groenplanning. De provincie Limburg heeft hier volledig de flora en broedvogels geïnventariseerd, doch niet op de overige beschermde faunagroepen. Voor de delen welke niet volledig zijn geïnventariseerd, kan worden gesteld dat deze vergelijkbaar is met die delen waar het onderzoek volledig is omdat het landschap en gebruik vergelijkbaar is. Dat betekent dat de natuurwaarden ook vergelijkbaar zijn.

3 Conclusie en advies

Uit de Quickscan blijkt het volgende:

1. Ter plaatse van de dekgrondberging komt de Maretak voor. Het verplanten van een Maretak is niet mogelijk. Eén jaar voordat gestart wordt met het grondverzet ter plaatse dient ontheffing te worden aangevraagd voor het vellen van de boom met deze plant.
2. In het gebied van de uitbreiding van de dekgrondberging is het Rapunzelklokje aangetroffen. Voorgesteld wordt om deze onder begeleiding van een gekwalificeerde ecoloog te verplanten.
3. De inventarisatie in 2005 en 2006 van de percelen ter plaatse van de dekgrondberging en in de uitbreiding hiervan kunnen worden beschouwd als een steekproef. Eén en ander betekent dat de natuurwaarden van de niet geïnventariseerde percelen vergelijkbaar is met de percelen die wel zijn geïnventariseerd. Dat houdt in dat kan worden uitgegaan dat de natuurwaarden laag zijn ter plaatse van de geplande uitbreiding van de dekgrondberging. Voor de aanvraag van de ontgrondingvergunning voor de geplande uitbreiding is een aanvullend onderzoek op korte termijn niet nodig.
4. In 2013 wordt gestart met de werkzaamheden. De ervaring leert met andere projecten dat dan de situatie met betrekking tot flora en fauna gewijzigd kan zijn na enkele jaren. Aangeraden wordt om in 2011 de inventarisatie ter plaatse van de dekgrondberging en bijbehorende uitbreiding te actualiseren en de gedragscode van het FODI toe te passen. Vervolgens wordt aangeraden de update van de flora en fauna de planning van het grondverzet te volgen.

Bijlagen
Veldverslagen:

1. 14 maart 2005
2. 1 juni 2006
3. 10 januari 2007
4. 7 augustus 2009

MEMO

Aan	de heer S. Westheim
Van	Kuypers Kessel BV
Kopie	archief
Datum	14 maart 2005
Betreft	Fauna Trierveld
Projectnummer	2399

1. Aanleiding

Op 11 maart 2005 een bezoek gebracht aan de percelen 88 t/m 92 gelegen in het Klein Trierveld gelegen tussen Schipperskerk en Illikhoven in de gemeente Born. Het is de bedoeling om van de genoemde percelen de deklaag af te graven en te ontkleien.

Het doel van dit onderzoek is om te controleren of de op zeer korte termijn aan te vangen werkzaamheden geen nadelige invloed zullen hebben op de in de Flora- en faunawet genoemde soorten waarbij vooral gedacht moet worden aan weidevogels. Het zuidelijkste deel is ingezaaid met wintergraan terwijl het noordelijkste deel onderdeel uitmaakt van een weiland.

2. Resultaten onderzoek

Van de zoogdieren werd alleen de aanwezigheid van de mol vastgesteld. Vanwege de lage temperatuur voor de tijd van het jaar gedurende eind februari en begin maart, waren de meeste broedvogels nog niet in het gebied teruggekeerd. Alleen op enkele aangrenzende percelen was de baltsvlucht te zien van de Kievit. Net ten noorden van de percelen foerageerden 3 patrijzen en was er een groep Veldleeuweriken van ongeveer 20 dieren op een akker aanwezig. Beide zijn een bedreigde vogelsoorten welke op de Nederlandse Rode lijst de status hebben van resp. “kwetsbaar” en “gevoelig”. Tevens vallen beide soorten binnen de Flora- en faunawet onder tabel 2 als beschermingsregime, waartoe ook de Kievit onder valt. Dat houdt in dat het verboden is werkzaamheden uit te voeren waarbij vogels worden gedood, verontrust of waarbij hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord. Voor vogels wordt slechts in zeer uitzonderlijke situaties hiervoor een ontheffing verleend.

3. Conclusie

Momenteel is er nog geen broedactiviteit aanwezig. Zodra broedactiviteit aanwezig is op de percelen, dan is sprake van een conflict met de Flora- en faunawet en leidt kleiwinning tot verstoring en vernieling van nesten. Dan dient een ontheffing te worden aangevraagd of een gedragscode te worden opgesteld. In principe beslist het Ministerie van LNV binnen acht weken over het al dan niet toekennen van de aangevraagde ontheffing en de goedkeuring van een gedragscode. Er dient echter rekening te wor-

den gehouden met een behandeltermijn van 4 tot 6 maanden. Vaak wordt door het Ministerie na indiening van de aanvraag om aanvullende informatie gevraagd.

4. Voorstel

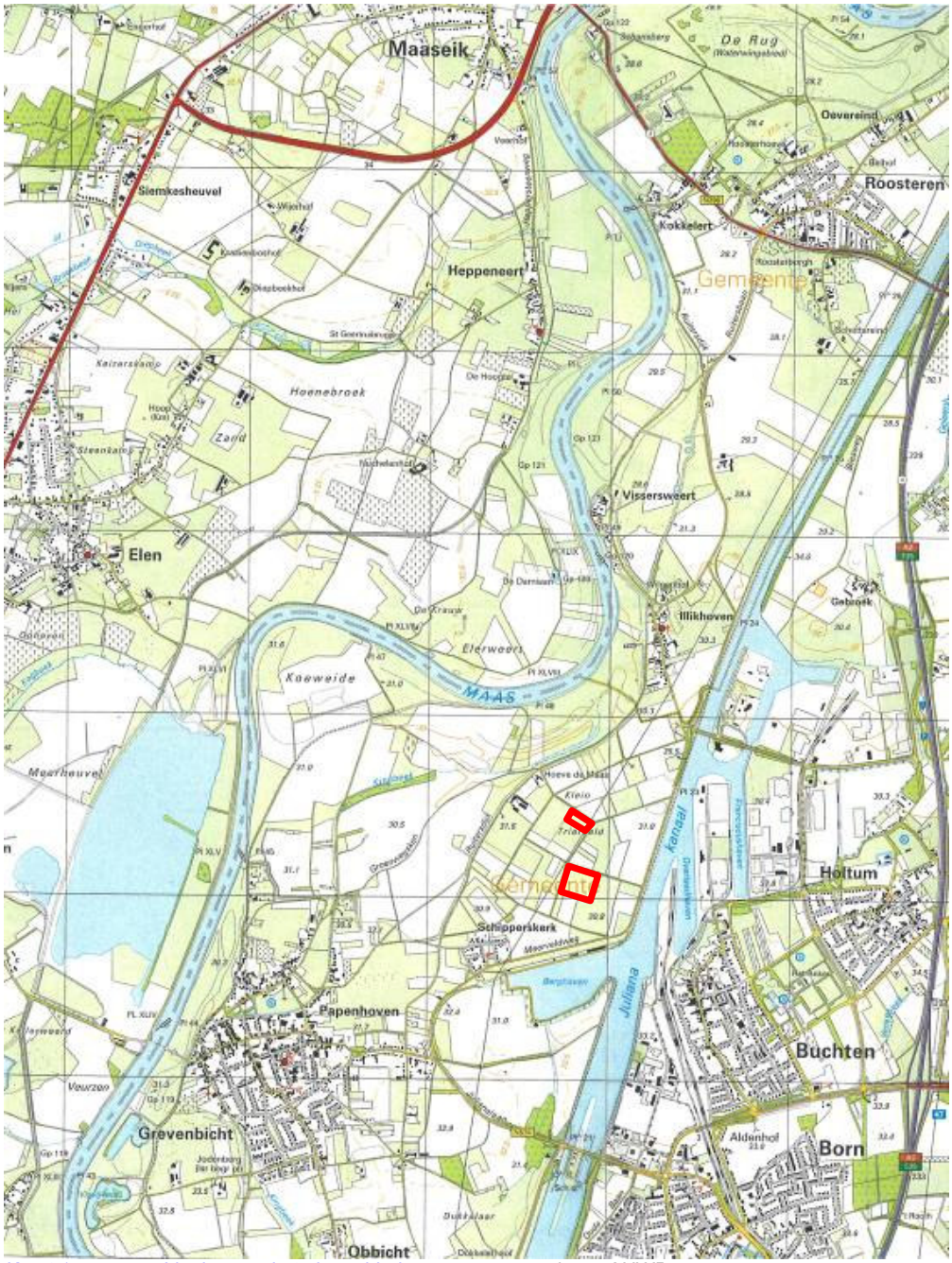
Bovenstaand is een ongewenste situatie en kan leiden tot ernstige vertraging van de werkzaamheden, indien de werkzaamheden starten tijdens het broedseizoen. Het advies is geen ontheffing aan te vragen of een gedragscode op te stellen, maar vóór 1 april (liefst eerder) aan te vangen met de werkzaamheden of na het broedseizoen in de periode vanaf augustus.

MEMO

Aan	Naam opdrachtgever
Van	Groenplanning Maastricht bv
Kopie	archief
Datum	1 juni 2006
Betreft	Flora- en faunaonderzoek Trierveld
Projectnummer	2399

1 Inleiding onderzoek

Bij de kleiwinning in het gebied Trierveld wordt klei gewonnen ten behoeve van de keramische industrie. Bij de winning wordt alleen die klei gewonnen en afgevoerd die voldoet aan bepaalde specifieke kwaliteiten. In het kader van deze kleiwinning heeft onderzoek plaats gevonden ter plaatse op bijgevoegde kaart weergegeven locatie. De reden van het onderzoek is dat de initiatiefnemer in de gelegenheid is om op een adequate manier om te kunnen gaan met de aanwezige beschermde natuurwaarden.

Kaart 1 Ligging van het plangebied *bron: ANWB*

De wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna vereist dat voorafgaand aan ingrepen zoals die zijn voorgenomen, een vakkundig flora- en faunaonderzoek wordt uitgevoerd. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden in het kader van de Flora- en faunawet. Het onderhavige flora- en faunaonderzoek richt zich primair op de kwalitatieve aanwezigheid van natuurwaarden en dit rapport is het resultaat van dit onderzoek.

Bij het onderzoek is de aandacht met name uitgegaan naar landelijk (Flora- en faunawet) beschermde planten en dieren en naar soorten die vermeld staan op de Nederlandse Rode Lijst.

Verwijderd: (zicht)

Het doel van het uitgevoerde onderzoek is inzicht te verschaffen in:

1. in het plangebied en directe omgeving aanwezige natuurwaarden;
2. effecten die op deze natuurwaarden optreden wanneer de beoogde ontwikkeling wordt gerealiseerd;
3. consequenties van de ontwikkeling in relatie tot de relevante groene wet- en regelgeving.

Op het onderhavige initiatief is de Flora- en faunawet van 1 april 2002 van toepassing. Op 23 februari 2005 werd met betrekking tot deze wet een Algemene Maatregel van Bestuur van kracht (Ministerie van LNV, 2004).

Foto 1 Plangebied met een perceel in gebruik als akker.

Bij uitvoering van werkzaamheden bestaat de kans dat men in aanraking komt met één of meer van de artikelen 8 tot en met 14 van de Flora- en faunawet. Deze artikelen houden het volgende in:

- **Artikel 8:** Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

- **Artikel 9:** Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

- **Artikel 10:** Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- **Artikel 11:** Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- **Artikel 12:** Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- **Artikel 13:** Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.
- **Artikel 14, eerste lid:** Het is verboden dieren of eieren van dieren in de vrije natuur uit te zetten.
- **Artikel 14, tweede lid:** Het is verboden planten behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten in de vrije natuur te planten of uit te zaaien.

Wanneer men bij de werkzaamheden in aanraking komt met één of meerdere van bovenstaande artikelen, dan is een ontheffingsaanvraag ex. art. 75 van de Flora- en faunawet, 5e lid, onderdeel C bij Ministerie van LNV van toepassing. Bij artikel 11 dient te worden opgemerkt dat nesten en holten van standvogels vallen onder het begrip “vaste rust- en verblijfplaats”. Dit geldt ook voor tijdelijke holen, tijdelijke burchten, migratieroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort.

2 Onderzoeksmethode

Groenplanning Maastricht bv heeft in 2005 vier veldbezoeken tijdens de maanden maart, april, mei en juni gebracht om inzicht te verkrijgen in de natuurwaarden van het plangebied Daarnaast is het gebied bezocht door Bureau Waardenburg in de jaren 2001 en 2004. Bij het onderzoek is de aandacht met name uitgegaan naar landelijk (Flora- en faunawet) beschermde planten en dieren en naar soorten die vermeld staan op de Nederlandse Rode Lijst. Reptielen, amfibieën en dagvlinders zijn geïnventariseerd door op ter plaatse van locaties die voldoen aan de biotoopeisen van de betreffende soort, gericht te zoeken tijdens zonnig warm weer. Planten werden op naam gebracht met Heukels’ Flora van Nederland (Van der Meijden, 1996). Vanwege de verschillen in bloeitijd zijn tijdens alle bezoeken de planten geïnventariseerd. In aanvulling op de veldbezoeken zijn gegevens achterhaald bij de Provincie Limburg (www.limburg.nl) en Bureau Waardenburg.

Verwijderd: (zicht)

Gewijzigde veldcode

3 Resultaten onderzoek

3.1 Broedvogels

3.1.1 Patrijs

Leefwijze

De Patrijs is een soort die karakteristiek is voor extensieve landbouwgebieden. Belangrijk is dat er weinig pesticidengebruik is, er veel ruige overhoekjes aanwezig zijn als bescherming tegen predatoren en er voldoende insecten en zaden aanwezig zijn. De soort heeft een leefgebied met een range van 5 tot 25 hectare (Sierdsema, 1995 en Hoogerwerf et al., 2001).

De meest kwetsbare periode is het broedseizoen, dat bij deze soort begint op 15 februari en eindigt op 16 juli (Van Dijk, 2004). De Patrijs is een standvogel, wat inhoudt dat de soort het gehele jaar door gebruik maakt van het plangebied.

Situatie in Nederland

De Patrijs kent op de Nederlandse Rode Lijst de status “kwetsbaar”. De soort is beschermd onder de Flora- en faunawet en opgenomen in tabel 3 van de AmvB.

De soort heeft sterk te lijden van de voortdurende intensivering van de landbouw waardoor de soort gedurende de jaren ’90 in Nederland met 65% is afgenomen. Op veel plaatsen is de soort in Nederland (vrijwel) verdwenen.. In de atlasperiode 1998-2000 lag de schatting op 9.000-13.000 paren, terwijl dit in de vorige atlasperiode, 1973-1977, nog 37.500-47.500 paren was (Hustings et al., 2002). De Patrijs komt volgens de vlakdekkende avifaunakartering van Limburg **met 2**517 paren in de provincie voor en de soort broedt in 45 tot 60% van de Limburgse kilometerhokken (www.limburg.nl).

Situatie plangebied

De Patrijs is met één paar in het plangebied territoriumindicerend waargenomen ter plaatse van het noordelijke perceel (kaart 2 bruine stip). Aanwijzingen dat de soort in het plangebied broedt zijn niet gevonden, doch een potentiële broedlocatie kan een ruige perceelrand, of een berm zijn. Ook in 2001 en 2004 was de soort aanwezig in of nabij het plangebied (Waardenburg, 2004)

3.1.2 Gele kwikstaart en Veldleeuwerik

Leefwijze

De Gele kwikstaart heeft een voorkeur voor open landbouwgebieden met een dichte vegetatie van 40 tot 65 cm hoogte en waar een grondgebruik aanwezig is van graan of koolzaad met onbespoten akkerranden, éénjarig braakliggende percelen en kruidenrijke graslanden. Het zijn insecteneters die in Nederland aanwezig zijn in de periode eind maart-september. De broedtijd valt in de periode half april – half juli. Concentraties van de soort zijn aanwezig in het Deltagebied, Groningen, Noord Friesland, West Friesland en Texel.

De Veldleeuwerik broedt vooral op boomarme open gebieden met een korte vegetatie zoals graanakkers, weidegebieden en heidevelden. De soort is met name aanwezig tijdens de broedtijd en de ruiperiode, welke loopt van maart t/m augustus. Ook buiten deze periode kan de soort in lagere aantallen aanwezig zijn, maar over het algemeen trekken ze weg vanaf eind september en keren terug in februari.

Situatie in Nederland
Het Gele kwikstaartenbestand is de laatste decennia geslonken van zo'n 40.000 tot 70.000 territoria in de periode 1979-'85 naar ongeveer 40.000 tot 50.000 territoria in de periode 1998-2000 (Hustings et al., 2002). Onder meer vanwege deze sterke achteruitgang heeft de Gele kwikstaart op de Rode Lijst de status van "gevoelig" gekregen. In Limburg is dit aantal 2378 territoria (www.limburg.nl).

In Limburg is de Veldleeuwerik een algemene soort en deze komt met 6944 territoria voor (www.limburg.nl). In de jaren '70 hoorde de soort tot de meest verspreide broedvogels van Nederland en de aantallen broedende vogels in Nederland lagen toen op zo'n 500.000 tot 750.000 territoria. In de periode 1998-2000 lag dat op 50.000 tot 70.000 territoria (Hustings et al., 2002). Vanwege deze sterke achteruitgang heeft de Veldleeuwerik op de Rode Lijst de status van "gevoelig" gekregen. Verschillende ontwikkelingen in het landelijk gebied, de heiden en de duinen zijn daarvan de oorzaak en de afname lijkt nog altijd niet minder te worden (www.vogelbescherming.nl). Hoge dichtheden komen tegenwoordig nog voor in weidevogelreservaten, open heidegebieden en locaties met toevalligerwijs een gunstig terreinbeheer zoals op de vliegvelden Twente en Schiphol (Bijlsma, Hustings en Camphuysen, 2001).

Situatie plangebied
In het plangebied broedde één paar van de Gele kwikstaart in het jaar 2005 op het zuidelijk gelegen perceel (kaart 2 gele stip). De Veldleeuwerik broedde met twee paar ten noorden van het noordelijke perceel in 2005 (kaart 2 oranje stip).

3.1.3 Overige soorten
Op de percelen ten noorden van het noordelijke perceel broeden Kievit en Scholekster.

Voorts zijn nog waarnemingen gedaan van een foeragerende Torenvalk en een Zwarte kraai, welke broeden in bomen buiten of op de grens van het plangebied.

3.2 Fauna overig

Boven het plangebied is het foerageren van de Gewone dwergvleermuis waargenomen (Waardenburg 2004). Deze soort heeft zijn vaste verblijfplaats in Hoeve de Maas of in een andere boerderij in de omgeving van het plangebied. Er bevindt zich geen beplanting, het is mogelijk dat de hoogspanningsleiding werd gebruikt om zich te oriënteren. Tevens zijn de percelen in gebruik door Mol, Woelrat en Haas; dit zijn soorten die algemeen zijn.

In het plangebied is de Koninginnepage en Groot koolwitje waargenomen, waarbij met name de eerste soort het vermelden waard is. De Koninginnepage is een soort die afhankelijk is van Wilde peen welke als waardplant door de rupsen van deze soort wordt gebruikt. Wilde peen staat uitsluitend in de wegbermen.

3.3 Planten

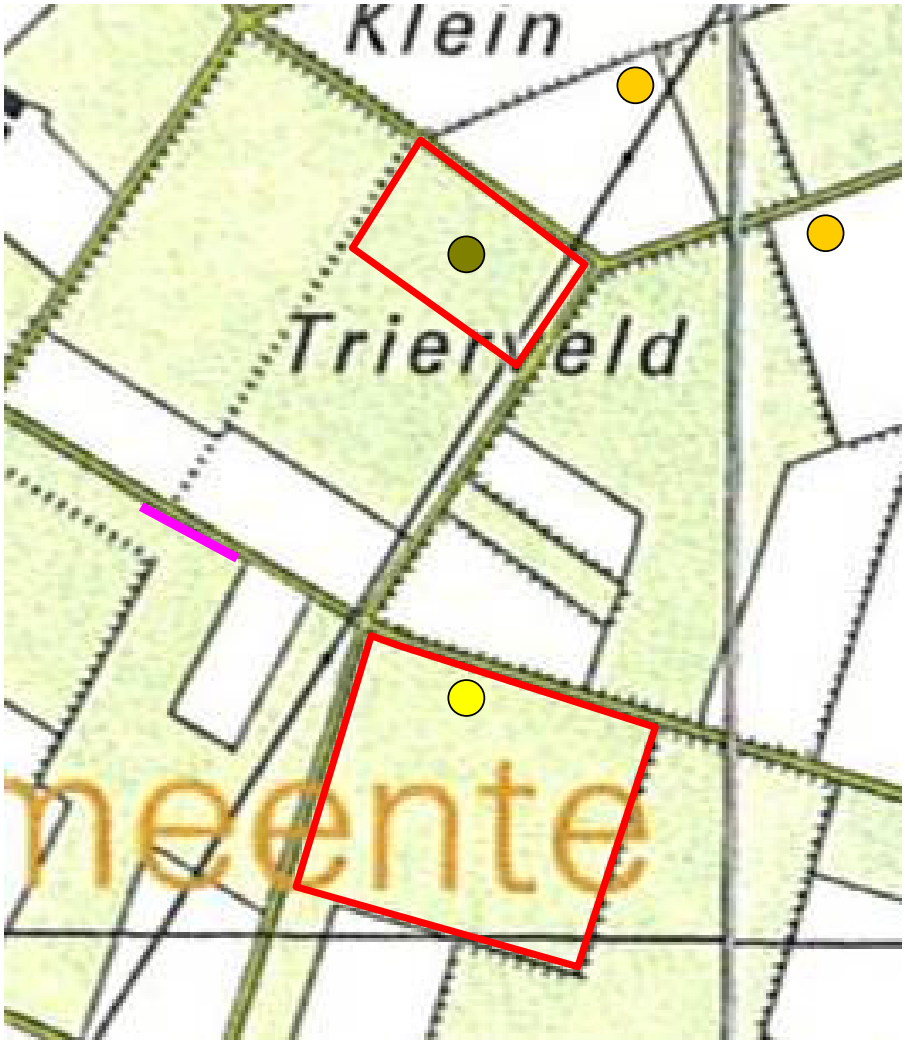
De waardes met betrekking tot de bijzondere planten zijn uitsluitend aanwezig in de wegbermen. Hier staan soorten van stroomdalflora (zie kaart 2 roze streep) zoals Gewone agrimonie, Grasklokje, Beemdkroon e.d., welke beschermd cq op de Nederlandse rode lijst staan.

4 Toetsing Flora- en faunawet en advies

Een paar Patrijs en een paar Gele kwikstaart hebben een territorium in het plangebied. Bij de Gele kwikstaart komt men bij het afgraven van de teelaardelaag uitsluitend tijdens het broedseizoen in aanraking met de Flora- en faunawet. De Patrijs is een standvogel is, wat wil zeggen dat deze het hele jaar door in het plangebied verblijft en zijn leefgebied binnen de Flora- en faunawet zowel buiten als tijdens het broedseizoen is beschermd. De initiatiefnemer komt bij het afgraven van de teelaardelaag niet in aanraking met de Flora- en faunawet indien:

- het verwijderen van de teelaarde perceelsgewijs plaats vindt en er daardoor voldoende uitwijkmogelijkheden zijn, en
- de perceelsranden en bermen worden ontzien, en
- het verwijderen van de teelaardelaag vindt plaats buiten het broedseizoen, dus buiten de periode 1 maart tot en met 15 juli .

Als deze laag vóór genoemde periode is verwijderd, zal de kleiwinning binnen de Flora- en faunawet geen consequenties hebben. Er hoeft dan geen een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en faunawet, 5^{e} lid, onderdeel C bij Ministerie van LNV te worden aangevraagd, mits direct na het afruimen van de teelaarde klei wordt gewonnen. Hiermee wordt voorkomen dat vogels in het plangebied alsnog broedpogingen ondernemen, omdat op “kale” gronden soms Kievit en Scholekster kunnen gaan broeden.

Kaart 2 Verspreiding belangrijkste natuurwaarden.

Indien men in verband met de planning genoodzaakt is tijdens het broedseizoen de teelaardelaag te verwijderen en te starten met de ontgronding zonder dat men in aanraking komt met de Flora- en faunawet, dan dient men te gewissen dat de percelen niet wordt gebruikt door weidevogels. Men dient alvorens te worden gestart met de ontgronding, de percelen te onderzoeken op weidevogelnesten en alle weidevogelnesten te markeren! Bij aanwezigheid van weidevogelnesten komt men niet in aanraking met de Flora- en faunawet artikels 10, 11 en 12, indien geen teelaarde wordt verwijderd binnen een afstand van 20 m t.o.v. ieder nest.

Het advies is de teelaardelaag vóór 1 maart of na 15 juli te verwijderen.

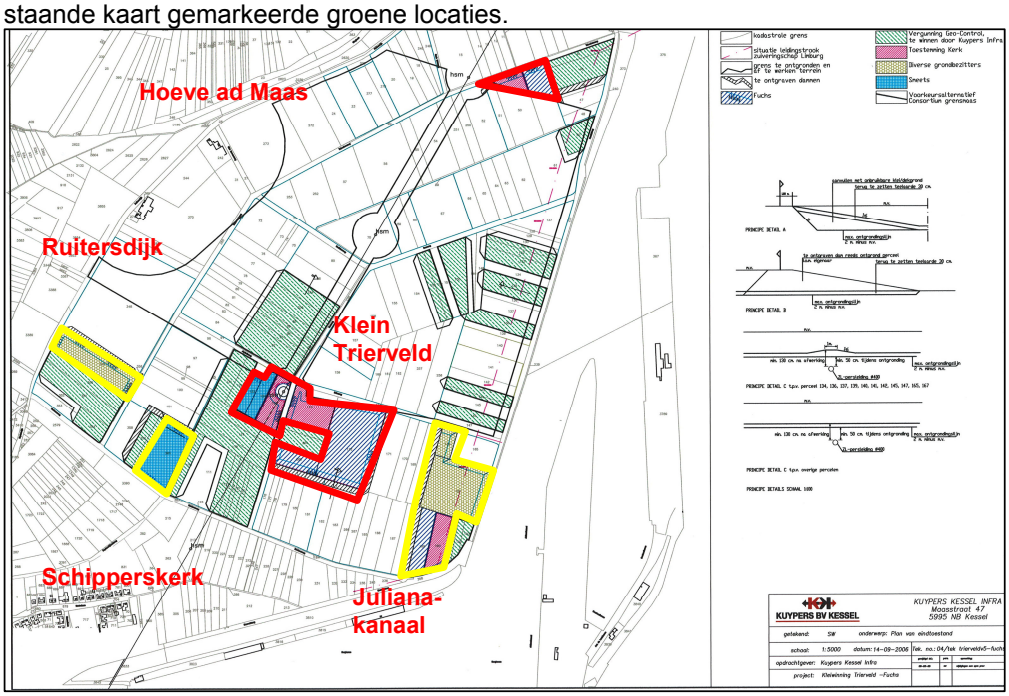
groen-planning
Werk-unit voor vormgeving, ordening en projectbegeleiding van stad, landschap en infrastructuur

MEMO

Aan	Kuypers Kessels bv
	de heer S. Westheim
Van	Groenplanning Maastricht bv
Kopie	archief
Datum	10 januari 2007
Betreft	Flora- en faunaonderzoek kleiwinning Trierveld
Projectnummer	2399

1 Inleiding

Bij de kleiwinning in het gebied Trierveld wordt klei gewonnen ten behoeve van de keramische industrie. Bij de winning wordt alleen die klei gewonnen en afgevoerd die voldoet aan specifieke kwaliteiten. In het kader van eerdere kleiwinningen in het gebied heeft reeds meerdere malen onderzoek plaats gevonden ter plaatse van op onderstaande kaart gemarkeerde groene locaties.

Kaart 1 *Ligging van de onderzochte locaties*

Op de met een rode en gele lijn begrensde locaties is men voornemens om klei te winnen en een ontgrondingvergunning aan te vragen. Op de rood begrensde locaties heeft onderzoek plaats gevonden en op de met geel begrensde locaties vooralsnog niet.

Foto 1 Plangebied met een perceel in gebruik als akker. In de boom is een Maretak (tabel 2) aanwezig.

2 Flora- en faunawet

Bij uitvoering van werkzaamheden bestaat de kans dat men in aanraking komt met één of meer artikelen van de Flora- en faunawet. Voor het project zijn de volgende artikelen van belang:

- **Artikel 8:** Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- **Artikel 9:** Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- **Artikel 10:** Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.

- **Artikel 11:** Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

- **Artikel 12:** Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Wanneer men bij de werkzaamheden in aanraking komt met één of meerdere van bovenstaande artikelen, dan is een ontheffingsaanvraag ex. art. 75 van de Flora- en faunawet, 5e lid, onderdeel C bij Ministerie van LNV van toepassing. Bij artikel 11 dient te worden opgemerkt dat nesten en holten van standvogels vallen onder het begrip "vaste rust- en verblijfplaats". Dit geldt ook voor tijdelijke holen, tijdelijke burchten, migratieroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort. De onder de Flora- en faunawet beschermde soorten kennen een uiteenlopend beschermingsregime en zijn daartoe als volgt ingedeeld (toelichting zie bijlage 1.1):

1. Algemene soorten (tabel 1): er geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen zoals het uitvoeren van boringen. In het plangebied aanwezige soorten van tabel 1 zijn onder meer Haas, Woelrat, Mol, Grasklokje en Gewone vogelmelk.
2. Overige soorten (tabel 2): bij de ontheffingaanvraag geldt een lichte toets. Een in het plangebied aanwezige soorten van tabel 2 is Maretak.
3. Strikt beschermde soorten (tabel 3): bij de ontheffingaanvraag geldt een uitgebreide toets. Soorten die in deze categorie vallen zijn Gewone dwergvleermuis en Rugstreeppad.
4. Boombroedende uilen, spechten en roofvogels zijn het hele jaar door beschermd, bij de ontheffingaanvraag geldt een uitgebreide toets. Te denken valt aan de Torenvalk, Buizerd, Grote bonte specht e.d.
5. Overige vogels zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd, bij ontheffingaanvraag geldt dan een uitgebreide toets. Daarbij kan men denken aan Patrijs, Gele kwikstaart, Kievit, Scholekster e.d.

Het flora- en faunaonderzoek is gericht op de soorten beschermd conform de punten 2, 3 en 4, omdat deze het gehele jaar door zijn beschermd en bij een wezenlijke aantasting van het leefgebied van deze soorten een ontheffing in kader van de Flora- en faunawet benodigd is.

3 Onderzoeksmethode

Groenplanning Maastricht bv heeft in 2005 vier veldbezoeken tijdens de maanden maart, april, mei en juni gebracht om inzicht te verkrijgen in de natuurwaarden van de met groen en met rood begrensde locaties. Daarnaast is het gebied bezocht door Bureau Natuurbalans in 2001 en door Bureau Waardenburg in 2004. Bij het onderzoek is de aandacht met name uitgegaan naar landelijk (Flora- en faunawet) beschermde planten en dieren en naar soorten die vermeld staan op de Nederlandse Rode lijst. Reptielen, amfibieën en dagvlinders zijn geïnventariseerd door ter plaatse van locaties die voldoen aan de biotoopeisen van de betreffende soortgroepen, gericht te zoeken tijdens zonnig en warm weer. Planten werden op naam gebracht met Heukels' Flora van Nederland (Van der Meijden, 1996). Vanwege de verschillen in bloeitijd zijn tijdens alle bezoeken de planten geïnventariseerd. In aanvulling op de veldbezoeken zijn gegevens achterhaald bij de Provincie Limburg (www.limburg.nl).

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Broedvogels

4.1.1 Patrijs (Rode lijst met status van “kwetsbaar”)

De Patrijs is met twee paar territoriumindicerend waargenomen. Het is niet bekend of de soort ook territoria heeft op de met geel begrensde percelen. De perceelsranden hebben echter potentie om als zodanig te fungeren.

De ontgronding zal uitsluitend bij uitvoering tijdens het broedseizoen een wezenlijk negatief effect hebben. Dit is de periode 1 maart tot en met 15 juli. Vermits men buiten deze periode de teelaardelaag en de begroeiing verwijderd komt men niet in aanraking met de Flora- en faunawet.

4.1.2 Gele kwikstaart (Rode lijst met status van “gevoelig”)

In het plangebied heeft de Gele kwikstaart twee territoria ter plaatse van of in de buurt van de met groen en rood begrensde percelen. De met geel begrensde percelen hebben echter potentie om als zodanig te fungeren.

De ontgronding zal uitsluitend bij uitvoering tijdens het broedseizoen een wezenlijk negatief effect hebben. Dit is de periode 1 maart tot en met 15 juli. Vermits men buiten deze periode de teelaardelaag en de begroeiing verwijderd komt men niet in aanraking met de Flora- en faunawet.

4.1.3 Torenvalk (boombroedende roofvogel)

Deze soort is op twee locaties foeragerend waargenomen. De soort maakt gebuikt van de percelen om er te foerageren, maar broedt er niet. De ontgronding op de rood gemarkeerde percelen zal ertoe leiden dat een deel van het foerageergebied tijdelijk verdwijnt. Men komt niet in aanraking met de Flora- en faunawet, omdat de soort op de naburige pecelen voedsel kan gaan zoeken.

4.1.4 Kievit en Scholekster

Op de met groen en rood begrensde percelen broeden Kievit en Scholekster. Deze soorten broeden zowel op grasland als akker; ook wanneer een perceel nauwelijks begroeiing heeft. Niet is bekend of deze ook broeden op de gele percelen, doch het biotoop is hierop wel geschikt.

Men komt in aanraking met de Flora- en faunawet artikel 12 in de volgende situaties:

1. Indien men start met de ontgronding tijdens het broedseizoen, de periode van 1 maart tot en met 15 juli.
2. Indien men de teelaardelaag vóór het broedseizoen heeft verwijderd doch de ontgronding niet direct daarna voortzet. Dan bestaat namelijk de mogelijkheid dat Kieviet en Scholekster in het van teelaarde ontdane gebied gaan broeden. Op het moment dat men dan de ontgronding wil voortzetten komt men dan alsnog in aanraking met de flora- en faunawet. Dit kan worden voorkomen door de werkzaamheden aansluitend aan het verwijderen van de teelaardelaag ter hand te nemen..

Foto 2 Kievit (links) en Scholekster (rechts)

4.2 Overige fauna

Boven het plangebied is het foerageren van de Gewone dwergvleermuis (tabel 3) vastgesteld (Waardenburg 2004). Deze soort heeft zijn vaste verblijfplaats in Hoeve de Maas of in een andere boerderij in de omgeving van het plangebied. Er bevindt zich een alleenstaande boom en hoogspanningsleiding die beide worden gebruikt ter oriëntatie. Het winnen van klei en het verwijderen van de teelaardelaag zal geen effect hebben op de soort, omdat de bodem niet wordt gebruikt als leefgebied.

De percelen zijn in gebruik door Mol, Woelrat en Haas; dit zijn algemene soorten van tabel 1.

In het plangebied is de Koninginnepage (Rode lijst met de status van “gevoelig”) en Groot koolwitje waargenomen, waarbij met name de eerste soort het vermelden waard is. De Koninginnepage is een soort die afhankelijk is van Wilde peen welke als waardplant door de rupsen van deze soort wordt gebruikt. Wilde peen staat uitsluitend in de wegbermen.

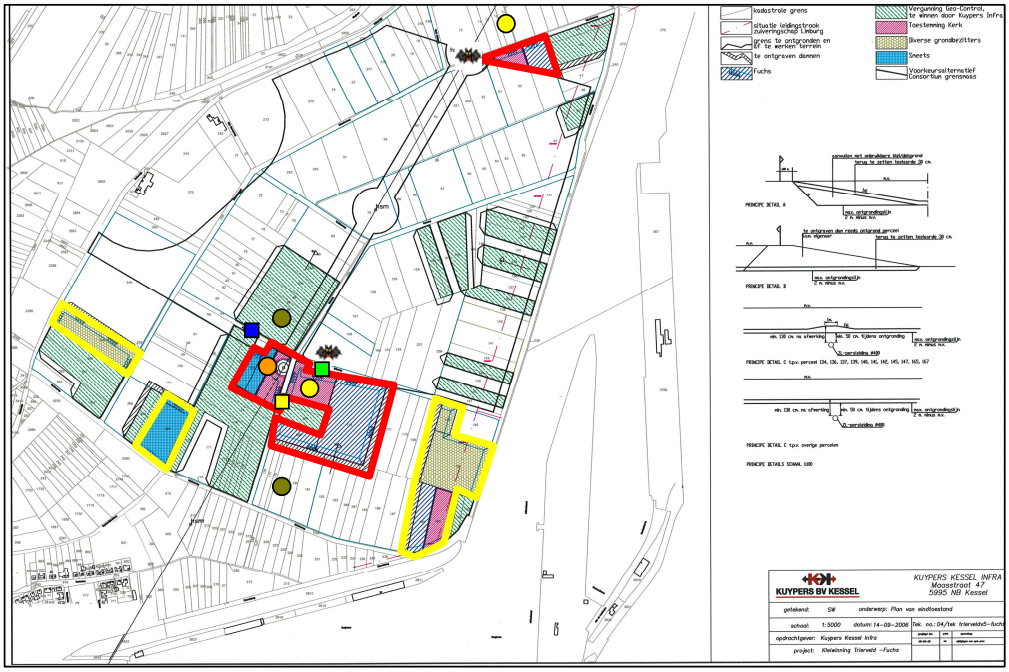
4.3 Planten

4.3.1 Maretak (tabel 2)

In de solitaire boom (locatie is weergegeven op foto met een groene pijl en met een groen vierkant op kaart 2) is een Maretak aanwezig. Deze boom bevindt in de wegberm en wordt niet gekapt; men komt niet aanraking met de Flora- en faunawet.

4.3.2 Overige soorten

De waardes met betrekking tot de bijzondere planten zijn uitsluitend aanwezig in de wegbermen. Hier staan soorten van stroomdalflora zoals Gewone agrimonie (Rode lijst gevoelig), Grasklokje (tabel 1, op kaart 2 een blauwe vierkant), Beemdkroon (Rode lijst gevoelig), Gewone vogelmelk (tabel 1, witte vierkant op kaart 2) e.d Vanwege het intensieve landbouwkundig gebruik zijn geen beschermde waardes aanwezig op de te ontkleien met rood begrensde percelen. Ter plaatse van de met geel begrensde percelen is de aard van de locatie vergelijkbaar. Waarschijnlijk zijn enkel in de bermen natuurwaarden aanwezig.

Kaart 2 Verspreiding belangrijkste natuurwaarden

- *Gele kwikstaart (Rode lijst met status van “gevoelig”)*
- *Patrijs (Rode lijst met status van “kwetsbaar”)*
- *Torenvalk*
- *Gewone vogelmelk*
- *Grasklokje*
- *Maretak*
- *Gewone dwergvleermuis*

5 Conclusie en advies

Het is niet exact bekend, op basis van onderzoek, of en welke beschermde waarden de gele percelen herbergen. Echter, op basis van reeds uitgebreid onderzoek ter plaatse van de naastgelegen percelen bestaat er een goed beeld van de mogelijk aanwezige natuurwaarden. Om hierover een bevestiging (zekerheid) te verkrijgen wordt geadviseerd om voorafgaande aan daadwerkelijke winning ter plaatse van gele percelen (2008) in het voorjaar van 2007 een inventarisatie uit te voeren. Dit geeft de vanuit de Flora- en faunawet gewenste zekerheid. Het advies is voor de kleiwining tijdens de periode 1 maart tot en met 15 juli (het broedseizoen) dit onderzoek uit te voeren. Op basis van die bevinding dient men -indien aan de orde- een ontheffing aan te vragen of er kan worden volstaan door te handelen overeenkomstig het hieronder gestelde ten aanzien van de met rood begrensde percelen.

Met betrekking tot de met rood begrensde percelen is bekend welke naarwaarden ter plaatse aanwezig zijn. In bepaalde situaties kan men in aanraking komen met de Flora- en faunawet. Dit geldt met name tijdens het broedseizoen, de periode 1 maart tot en met 15 juli.

Om tegemoet te komen aan de Flora- en faunawet en de voor alle flora en fauna algemeen geldende zorgplicht (artikel 2 lid 1 en 2), wordt geadviseerd de volgende maatregelen uit te voeren bij de kleiwinning:

- Het verwijderen van de teelaarde dient perceelsgewijs plaats te vinden zodat daardoor voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.
- De wegbermen met de hierop aanwezige begroeiing dienen te worden ontzien.
- Het afgraven van de teelaardelaag dient te starten in de periode van 15 juli tot en met 1 maart. Vervolgens dient aansluitend kleiwinning plaats te vinden ter voorkoming van het vestigen van Kieviet of Scholekster.
- Ter voorkoming van stagnatie als gevolg van het broeden van de Oeverzwaluw in ontgravingstaluds, dient men het laten ontstaan van steile taluds zo veel mogelijk of geheel te voorkomen.

Naschrift:
Bij besluit van 31 oktober 2006 heeft LNV een ontheffing (FF/75C/2006/0028) verleend i.k.v. de Flora- en faunawet voor het Grensmaas project, deel F, waaronder ook de dekgrondberging in het gebied Trierveld (zie kaart 1). De ontheffing is verleend voor o.a Rapunzelklokje, Wilde marjolein, Oeverzwaluw en Patrijs.

groen-planning
Werk-unit voor vormgeving, ordening en projectbegeleiding van stad, landschap en infrastructuur

Toetsing natuurwetgeving
TRIERVELD PERCEEL 418
Gemeente Sittard-Geleen

Groen-planning Maastricht BV
Handelsreg. Maastricht 14629313
Markt 10
6231 LS Meerssen
Tel. 043 - 325 40 38
Fax 043 - 321 18 34
info@groenplanning.nl
Bank: Rabobank Maastricht
rek.nr. 13.13.26.406
BTW nr. NL007267125B01

Toetsing natuurwetgeving
TRIERVELD PERCEEL 418
Gemeente Sittard-Geleen

Opdrachtgever	Kuypers Kessel Postbus 7844 5995 ZG Kessel
Contactpersoon:	**de heer S. Westheim**
Opdrachtnemer	Groenplanning BV Markt 10 6231 LS Meerssen
Auteurs	**ing. M.C. Bonder** **ing. F. Verhart**
Projectleider	ing. C.M.E. van Ark

Projectnummer	**:**	3019
Datum	:	7 augustus 2009
Status	:	concept
Geautoriseerd	:	

INHOUDSOPGAVE

1 Locatie en aanleiding onderzoek 4
2 Flora- en faunawet 5
3 Resultaten 9
3.1 Onderzoeksmethode 9
3.2 Zoogdieren 10
3.3 Broedvogels 11
3.3.1 Boomvalk 11
3.3.2 Groene specht 11
3.3.3 Steenuil 11
3.3.4 Overige soorten 12
3.4 Flora en overige fauna 12
4 Conclusie en advies 13
5 Literatuur 14

Bijlage 1 Kwalificaties ecologen

1 Locatie en aanleiding onderzoek

Kaart 1 Ligging van het plangebied "Trierveld perceel 418" nabij Illikhoven. Bron: ANWB / TDN

Bij de kleiwinning in het gebied Trierveld wordt klei gewonnen ten behoeve van de keramische industrie. Bij de winning wordt alleen die klei gewonnen en afgevoerd die voldoet aan specifieke kwaliteiten. In 2009 heeft Groen-planning Maastricht BV een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de op kaart 1 weergegeven locatie. Kuypers Kessel is voornemens om op de locatie klei te winnen en heeft daarvoor een ontgrondingvergunning aangevraagd. Het gebied bevindt zich in Klein Trierveld ten zuidwesten van de kern Illikhoven in de gemeente Sittard-Geleen. Het gebied ligt in het kilometerhok 183:340 (x:y) en bestaat uit een akker met een teelt van maïs.

Foto 1 Situatie van het plangebied met in de huidige situatie maïsteelt

2 Flora- en faunawet

Voor planten- en diersoorten kan een aanvraag ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV aan de orde zijn. Dit is afhankelijk van onder andere in welk beschermingsregime (Dienst Landelijk Gebied, 2006) betreffende soort is ingedeeld. De beschermingsregimes bestaan uit:

1. *Tabel 1 Algemene soorten:* Hiervoor geldt een vrijstelling van de aanvraag ontheffing indien de werkzaamheden vallen onder bestendig beheer, bestendig gebruik of ruimtelijke ingrepen.
2. *Tabel 2 Overige soorten*: Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de aanvraag ontheffing indien de werkzaamheden vallen onder bestendig beheer, bestendig gebruik of ruimtelijke ingrepen en wordt voldaan aan een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Dit betekent in de praktijk aangetoond moet worden dat de geplande werkzaamheden geen wezenlijke negatieve invloed hebben op de gunstige staat van de instandhouding van deze soorten en dat deze invloed wordt voorkomen.
3. *Tabel 3 Strikt beschermde soorten:* Een ontheffingsaanvraag is verplicht bij ruimtelijke ingrepen, óók wanneer wordt voldaan aan een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Verlening van een ontheffing is afhankelijk van de aard van de werkzaamheden en wat de mitigerende- en compenserende maatregelen zijn. De werkzaamheden mogen niet leiden tot een wezenlijke negatieve invloed op de gunstige staat van de instandhouding, aangetoond is dat er geen alternatieven zijn en dat er sprake is van een groot maatschappelijk belang.
4. *Habitatrichtlijn IV:* voor soorten beschermd binnen Habitatrichtlijn IV kan geen ontheffing worden aangevraagd bij projecten in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Aanvraag ontheffing is uitsluitend mogelijk bij projecten uitgevoerd in het kader van:
    a. openbare veiligheid
    b. dwingende reden van groot openbaar belang
    c. bestendig gebruik, onderhoud of beheer
5. *Vogels:* Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de aanvraag ontheffing indien de werkzaamheden vallen onder bestendig beheer, bestendig gebruik of

ruimtelijke ingrepen en wordt voldaan aan een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Over het algemeen gesproken zijn nesten van vogels alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Daarop zijn de volgende uitzonderingen:

a. Nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten, uilen en spechten en roofvogels zijn, indien ze nog in functie zijn, jaarrond beschermd onder artikel 11.
b. Ook vogelsoorten beschermd in bijlage I van de Europese Vogelrichtlijn zijn strenger beschermd. Voor deze soorten zijn speciale beschermingsmaatregelen getroffen, waarbij het aanwijzen van beschermde gebieden de belangrijkste is.

	Vragen	*Tabel 2*	*Tabel 3*	*Habitatrichtlijn bijlage IV*
1	**Is er sprake van afbreuk van de gunstige staat van instandhouding?**	**Ja / nee**	**Ja / nee**	Ja / nee
2	**Zijn er alternatieve methoden van werken of een alternatieve locatie beschikbaar?**	**n.v.t.**	**Ja / nee**	Ja / nee
3	**In het kader van welk bij de wet genoemd belang wordt het project uitgevoerd?**	**in bepaalde gevallen kan men een door LNV goedgekeurde gedragscode gebruiken.**	**a. openbare veiligheid b. dwingende reden van groot openbaar belang c. bestendig gebruik, onderhoud of beheer d. werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling**	**a. openbare veiligheid b. dwingende reden van groot openbaar belang c. bestendig gebruik, onderhoud of beheer**
4	**Wordt zorgvuldig gehandeld ten aanzien van de soort?**	**n.v.t.**	**n.v.t.**	Ja / nee
5	**Is de uitvoering van het project van belang voor de openbare veiligheid?**	**n.v.t.**	**n.v.t.**	Ja / nee

Schema 1 ***Toetsingsschema in relatie tot de beschermingsregimes van de flora en fauna en de werkzaamheden. Indien vraag 1 met "ja" wordt beantwoord, dan komen ten aanzien van soorten van tabel 3 en Habitatrichtlijn bijlage IV de vragen 2 tot en met 5 aan de orde.***

Het project dient te worden getoetst op verbodsbepalingen in onderstaande artikelen:

- Artikel 8: Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

- Artikel 12: Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Indien als gevolg van werkzaamheden overtredingen op bovenstaande artikelen kunnen ontstaan, dient ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV te worden aangevraagd. Een ontheffing wordt niet verleend indien:

1. de inventarisatie- en /of literatuurgegevens ouder zijn dan 5 jaar;
2. het onderzoek redelijkerwijs gezien onvolledig is of op basis van een verkenning is uitgevoerd;
3. de schadelijke effecten die het gevolg zijn van de ingreep reeds plaats hebben gevonden. Het Ministerie van LNV verleent achteraf geen ontheffingen.
4. de aanvraag betrekking heeft op artikel 9 (doden dient te worden voorkomen), artikel 10 (doelbewust verstoren) of artikel 12 (aanwezigheid eieren dient te worden voorkomen) bij ruimtelijke ingrepen.
5. de aanvraag betrekking heeft op soorten beschermd binnen Habitatrichtlijn IV bij projecten in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Sinds 13 mei 2009 heeft de Raad van State uitspraak gedaan, wat inhoudt dat voor soorten beschermd binnen Habitatrichtlijn IV geen ontheffing kan worden aangevraagd bij projecten in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Artikel 11 met betrekking tot een vaste rust- of verblijfplaats verdient een toelichting. Per diergroep wordt dit als volgt beschouwd:

- *Vogels:* Een tijdens het broedseizoen in gebruik zijnde nest is een vaste rust- of verblijfplaats. Bij vogels horende tot de groep “uilen (uitzondering is Velduil), spechten (uitzondering is Kleine bonte specht) en roofvogels (uitzondering zijn kiekendieven)” zijn deze het hele jaar door beschermd, omdat zij vaak hetzelfde nest meerdere jaren achtereen gebruiken.
- *Vleermuizen:* Een gebouw of boom met een kraamkolonie of winterverblijfplaats in gebruik door een kolonie als zodanig is een vaste rust- of verblijfplaats en is het hele jaar door beschermd. Ook de enige vliegroute tussen verblijfplaats- en foerageergebied, zoals een bomenrij, bosrand of houtsingel, is beschermd.
- *Amfibieën en reptielen:* De gehele waterpartij met eieren of larven is een vaste rust- of verblijfplaats die het hele jaar door beschermd is.

Er zijn twee toetsingsvormen, namelijk een lichte toets en een uitgebreide toets (zie schema 1). De lichte toets geldt voor soorten beschermd in beschermingsregime tabel 2. De uitgebreide toets geldt voor soorten beschermd in beschermingsregime tabel 3. Uitvoering van de uitgebreide toets is aan de orde als geconstateerd wordt dat de vraag of de werkzaamheden afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding.

Per 1 oktober 2009 zal een wetswijziging van de flora- en faunawet ingaan welke met name betrekking heeft op nesten van vogels. Dit betekent dat vanaf dan de verbodsbepalingen van artikel 11 ook buiten het broedseizoen van toepassing zijn voor:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil);
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek);
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart);
4. nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd).
5. nesten van vogels die vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: grote bonte specht, ijsvogel en grauwe vliegenvanger).

Hoewel de wijziging ingaat per 1 oktober 2009 hanteert Ministerie van LNV een overgangsregime. Dit houdt in dat ontheffingen tot 1 oktober 2009 niet hoeven te worden aangevraagd doch wel worden specifieke mitigerende maatregelen verlangd ter voorkoming van verstoringen van de nestlocaties.

3 Resultaten

3.1 Onderzoeksmethode

Door ecologen van Groen-planning bv is de flora en fauna geïnventariseerd die van belang kan zijn bij de realisatie van het project. Hiertoe is op 27 juli 2009 een veldbezoek gebracht. De nadruk van het onderzoek ligt op de soorten die beschermd zijn in de Flora- en faunawet volgens de punten 2 tot en met 5b (hoofdstuk 2). Voor deze soorten kan een aanvraag ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV aan de orde zijn. Op 21 en 28 juli zijn veldbezoeken gebracht aan het plangebied. Daartoe is het laatste veldbezoek gebracht in het kader van een vleermuizenonderzoek. Vleermuizen zijn geïnventariseerd conform het protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevens Autoriteit Natuur. Daarbij is in het veld bepaald waar potentiële vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Deze vaste verblijfplaatsen kunnen bestaan uit:

- Forse bomen met een doorsnede van minimaal 0,3 meter met holtes, spleten, scheuren of losse bast.
- Gebouwen met spouwmuren, losliggende dakpannen, kelders, luiken aan de muur, gevelbekleding, zolders, daklagen, kruipruimtes etc.

Bovenstaande elementen zijn niet aanwezig in het plangebied, vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn uitgesloten. Wel kan het gebied een functie hebben als foerageergebied doch dat zal ook zo zijn tijdens en na de kleiwinning. Een vleermuisinventarisatie zou uitsluitend als doel hebben om de aanwezigheid vast te stellen. Negatieve effecten op het leefgebied treden namelijk niet op.

De overige zoogdieren zijn geïnventariseerd door te letten op potentiële verblijfplaatsen als burchten en nesten en op sporen van aanwezigheid als vraatsporen, uitwerpselen, wissels, prenten en haren.

Broedvogels zijn geïnventariseerd conform de methode weergegeven in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project waarbij de methodiek BMP-A (Van Dijk, 2004). Alle vogelsoorten zijn geïnventariseerd. Bij uilen, spechten en roofvogels is zoveel mogelijk getracht het nest te vinden, waarvan de locatie vervolgens met behulp van een GPS is vastgelegd.

Inventarisatie van overige diersoorten en planten is niet conform een bepaalde methode geïnventariseerd. Wel zijn de planten, indien deze beschermd zijn conform de beschermingsregimes tabel 2 of tabel 3 soorten, geteld en de groeiplaatsen ingemeten met GPS.

Naast veldonderzoek is er een literatuurstudie uitgevoerd, die bestond uit het raadplegen van flora- en faunagegevens van de websites www.waarneming.nl (waarnemingen door particulieren) en www.limburg.nl (waarnemingen van ecologen van provincie Limburg uit de provinciedekkende planten- en broedvogelkartering).

3.2 Zoogdieren

Kaart 2 Ligging broedlocaties van Boomvalk (zwart), Groene specht (groen) en Steenuil (bruin) in relatie tot het plangebied (rood).

Tijdens het onderzoek zijn geen zoogdieren waargenomen in het plangebied. In de directe omgeving zijn daarentegen wel een aantal soorten waargenomen, namelijk Haas, Mol, Vos en zelfs Wild zwijn. Het grondverzet ten behoeve van de kleiwinning zal niet leiden tot een verstoring van deze dieren. Niet bekend en waargenomen doch ongetwijfeld aanwezig zijn vleermuizen als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis in de boerderij Hoeve de Maas. Een effect van het grondverzet op het leefgebied van de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger is niet aanwezig. Reden is dat zowel tijdens als na de kleiwinning genoemde soorten gebruik blijven maken van het gebied om te

foerageren. Bovendien zullen geen beplantingen worden verwijderd. Derhalve wordt geen overtreding begaan van bepalingen in de Flora- en faunawet.

3.3 Broedvogels

3.3.1 Boomvalk

De Boomvalk broedt meestal in bosranden en bomenrijen van waaruit de soort jaagt op libellen en zangvogels. De soort gaat in Nederland sterk achteruit en daarom is de soort opgenomen op de Nederlandse Rode lijst met de status “kwetsbaar”. De broedperiode van de soort loopt van 1 mei tot en met 30 augustus (Van Dijk, 2004). Het leefgebied en de bezette nestlocaties van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd.

De soort is in 2008 broedend waargenomen aan de overzijde van de Ruitersdijk in de aanwezige bosschage (www.waarneming.nl). In 2009 heeft de soort hier niet gebroed. Daarom zal, indien de kleiwinning start in 2009, er geen effect optreden op de Boomvalk. Derhalve wordt geen overtreding begaan van bepalingen in de Flora- en faunawet.

3.3.2 Groene specht

De Groene specht heeft het leefgebied in loofbossen, hoogstamboomgaarden en parken. De soort gaat in Nederland achteruit en daarom is de soort opgenomen op de Nederlandse Rode lijst met de status “kwetsbaar”. In grote delen van Limburg is de soort bezig zich te herstellen na het dieptepunt in de jaren ’90. De broedperiode van de soort loopt van 1 maart tot en met 31 mei (Van Dijk, 2004). Het leefgebied en de bezette nestlocaties van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd.

De soort is in 2008 broedend waargenomen aan de overzijde van de Ruitersdijk in de aanwezige bosschage (www.limburg.nl). In 2009 heeft de soort hier niet gebroed. Daarom zal, indien de kleiwinning start in 2009, er geen effect optreden op de Groene specht. Derhalve wordt geen overtreding begaan van bepalingen in de Flora- en faunawet.

3.3.3 Steenuil

De Steenuil is in Nederland een standvogel van hoogstamboomgaarden en oude schuren waar de soort in een holte of nis een nest bouwt. De soort gaat in Nederland in aantal achteruit. Vanwege de hoge mate van achteruitgang is de soort opgenomen op de Nederlandse Rode lijst en heeft het hierop de status “kwetsbaar”. De broedperiode van de soort loopt van 1 februari tot en met 10 juli doch indien een tweede legsel aan de orde is loopt de periode tot 31 oktober (Van Dijk, 2004). Het leefgebied en de bezette nestlocaties van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd.

De soort is in 2008 broedend waargenomen aan de overzijde van de Ruitersdijk in de aanwezige bosschage (www.limburg.nl). In 2009 heeft de soort hier niet gebroed.

Daarom zal, indien de kleiwinning start in 2009, er geen effect optreden op de Steenuil. Derhalve wordt geen overtreding begaan van bepalingen in de Flora- en faunawet.

3.3.4 Overige soorten

Alle vogelsoorten waargenomen tijdens het veldbezoek en die bekend zijn uit externe bronnen, broeden buiten het plangebied. Hoewel een deel hiervan gebruik maakt van het plangebied om te foerageren, zoals Boerenzwaluwen uit Hoeve de Maas, zullen deze vogels ook hier foerageren tijdens en na de kleiwinning. Wel bestaat er de mogelijkheid dat bij een gebruik als akker, soorten als Kievit en Veldleeuwerik er gaan broeden. Dit kan worden voorkomen indien in 2009 wordt gestart met de kleiwinning danwel vóór 1 maart 2010. Indien pas na 1 maart gestart kan worden, is er een kans dat men tijdens het broedseizoen in overtreding geraakt van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet en om dat te voorkomen zal moeten worden gewacht tot 1 augustus alvorens de werkzaamheden kunnen starten.

3.4 Flora en overige fauna

In het terrein zijn vier soorten sprinkhanen waargenomen, namelijk Grote groene sabelsprinkhaan, Zuidelijk spitskopje, Krasser en Ratelaar. Deze soorten zijn niet beschermd. De Flora- en faunawet is niet aan de orde voor deze soorten.

Qua planten zijn Gewone agrimonie (Rode lijst gevoelig), Goudhaver en Grasklokje (Flora- en faunawet beschermingsregime tabel 1). Deze soorten staan op de Ruitersdijk en langs de Tabeckersweg. Enerzijds hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd, anderzijds bevinden deze zich niet op de locatie waar grondverzet plaats zal gaan vinden. De Flora- en faunawet is niet aan de orde voor deze soorten.

4 Conclusie en advies

De aanvraag van een eventuele ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C is niet benodigd.

Uitvoerder van het project is verplicht conform de Flora- en faunawet de bijbehorende zorgplicht (artikel 2 lid 1 en 2) toe te passen. Daartoe worden de volgende mitigerende maatregel geadviseerd:

- De wegbermen met de hierop aanwezige begroeiing dienen te worden ontzien.
- Het grondverzet dient te starten in de periode van 1 augustus tot en met 1 maart.
- Om het broeden van de Oeverzwaluw in ontgravingtaluds te voorkomen, dient men het laten ontstaan van steile taluds te voorkomen.

Naschrift:
Bij besluit van 31 oktober 2006 heeft LNV een ontheffing (FF/75C/2006/0028) verleend i.k.v. de Flora- en faunawet voor het Grensmaas project, deel F, waaronder ook de dekgrondberging in het gebied Trierveld. De ontheffing is verleend voor onder andere Rapunzelklokje, Wilde marjolein, Oeverzwaluw en Patrijs.

5 Literatuur

ANWB, 2005. ANWB Topografische Atlas Limburg 1: 25.000. ANWB / Topografische Dienst Nederland, Den Haag / Emmen.

Hustings, F. et al., 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Natuurbeheer in Nederland. Deel 3. Pudoc Wageningen. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels Zeist.

Lange, P. et al., 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV / Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Utrecht.

Ministerie van LNV, 2002. Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2004. Besluit van september 2004, wijziging van artikel 75 van de Flora en faunawet. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2004. Besluit van 5 november 2004, wijziging Rode Lijsten voor bedreigde dier- en plantensoorten. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2007. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Ministerie van LNV, Den Haag.

Provincie Limburg, 2009. Verspreidingsgegevens avifauna. Vlakdekkende provinciale kartering. Maastricht.

Provincie Limburg, 2009. Verspreidingsgegevens flora. Vlakdekkende provinciale kartering. Maastricht.

Schober, W. & E. Grimberger, 2001. Gids van de Vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische Eilanden. Tirion Uitgevers, Baarn.

Van der Meijden, R., 1996. Heukels' flora van Nederland. Rijksherbarium / Hortus Botanicus, Rijksuniversiteit Leiden. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Van Dijk, A.J., 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Van Heusden, W.R.M. en Vreugdenhil S.J., 2006. Handreiking Flora- en faunawet - Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied.

Weeda E.J. et al., 2003. Nederlandse oecologische flora wilde planten en hun relaties. KNNV Uitgeverij / IVN, Haarlem.

Bijlage 1

Kwalificaties ecologen

1. Dhr. ing. M.C. Bonder is gediplomeerd in Land-, water- en milieubeheer in de richting natuur- en landschapstechniek op HBO-niveau alsmede in Natuur- en milieutechniek op MBO-niveau. In de periode 1998-2001 voerde hij op projectbasis flora- en fauna-inventarisaties uit voor meerdere ecologische adviesbureaus, SOVON en twee provinciale overheden. Tevens doet hij op vrijwillige basis verschillende onderzoeken in Zuid Limburg voor het Natuurhistorisch Genootschap en in Noord Drenthe voor een particuliere stichting. Sinds 2001 is hij in dienst en doet hij flora- en faunaonderzoek voor Groen-planning Maastricht bv. Sinds 2004 coordineert hij een team van drie inventariseerders die jaarlijks de flora- en faunaonderzoeken uitvoeren. Dhr. Bonder beschikt over uitgebreide specialistische kennis van alle in relatie tot de Flora- en faunawet relevante soortgroepen.

2. Dhr. W.J. van der Coelen heeft zich vanuit een jarenlange actieve betrokkenheid bij het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en een sterke verbondenheid met natuuronderzoek in met name Zuid Limburg ontwikkeld tot een kundige en praktijkgerichte flora- en faunaonderzoeker. Hij beschikt over uitgebreide specialistische kennis van alle in relatie tot de Flora- en faunawet relevante soortgroepen, in het bijzonder met betrekking tot vleermuizen. Sinds 2004 draagt hij jaarlijks bij aan de uitvoering van diverse meerjarige flora- en faunaonderzoeken van Groenplanning Maastricht bv.

3. Dhr. ing. F. Verhart is gediplomeerd in Bos- en natuurbeheer in de richting westerse bosbouw op HBO-niveau. Sinds 2003 draagt hij jaarlijks bij aan de uitvoering van diverse meerjarige flora- en faunaonderzoeken van Groen-planning Maastricht bv.